

Setembre crític | | Actualitzat el 24/04/2020 a les 18:00

Mar Carrera: «Haurem de pensar altres propostes que fomentin el pensament crític i que ens permetin transformar aquest sistema econòmic injust»

En un context enrarit per la pandèmia i sobrevolant una diada de Sant Jordi marcada per la distància social, aprofitem per parlar sobre llibres, cooperativisme, activisme i resistència cultural | «El que fan els grans grups editorials és inundar el mercat, pagar per fer piles en establiments on es venen llibres i davant d'això, Contrabandos neix per visibilitzar i fer d'aparador de diferents segells editorials»

Mar Carrera | Antolin Avezuela

Mar Carrera (Barcelona, 1983), és periodista i editora a la cooperativa i editorial Pol·len Edicions SCCL, especialitzada en l'ecoedició de llibres. Ella és una de les quatre persones que formen part d'aquest projecte i ens recalca que, tot i fer-li l'entrevista a ella, són un col·lectiu de persones. Anteriorment ha treballat i militat a SOS Racisme Catalunya i està especialment interessada en el feminisme i l'ecologisme. Parlem amb ella de llibres i editorials, però també de la crisi de la Covid-19, de l'economia social i solidària i de la importància d'elaborar «possibles escenaris per poder contribuir a articular aquesta lluita global anticapitalista»

Què és Pol-len Edicions?

Pol-len Edicions és una cooperativa editorial independent formada per quatre persones, una treballadora i tres sòcies de treball. I des del 2011 editem llibres per fomentar la pol·linització social perquè volem que les idees circulin entre les autores i les lectores. Nosaltres ens concebem com a petites abelles que ens agrada difondre aquest pensament crític. Publiquem diverses col·leccions de tota mena de gèneres i públics amb temes com el feminisme, l'ecologia, l'antropologia urbana, l'economia solidària i d'altres temàtiques. Tots els nostres llibres estan ecoeditats, una forma d'editar els llibres que té en compte la minimització de l'impacte ambiental i la protecció del medi ambient. I per això fem pràctiques com l'ús de paper certificat i reciclat, l'estudi i disseny dels formats per evitar que generin excés de paper o l'ús de tintes d'origen vegetal. Estem dins d'un grup d'editorials impulsat per l'Editorial Comanegra que es diu Llibrelocal.cat, que assegura que els proveïdors són de proximitat. I a dins dels nostres llibres hi ha el que en diem la motxilla ecològica, una declaració ambiental de producte simplificat en la que s'hi mostren els impactes de l'aigua, els residus, les primeres matèries i l'electricitat. I on podem veure els estalvis assolits a partir de les bones pràctiques. Alhora, estem fent recerca d'aquests impactes ambientals de la impressió digital i de la impressió offset. Ara, acabem de publicar el conte *El Gripau amb ales* de l'autora osonenca Núria Cela, on fa un homenatge a la raresa. També estem participant d'una coalició de cinc entitats que es diu El Porc del demà, un concurs de relats sobre el drama de la indústria càrnia porcina extractivista. I finalment, tenim una manera de funcionar a través dels micromecenatges com a eina de finançament col·lectiu.

En quin estat de salut es troba el sector del llibre?

Parlo des de la nostra experiència. El món del llibre és força complex, atípic i fràgil des d'algun punt de vista. Però alhora la lectura, que és el fonament d'aquest món del llibre, és un hàbit que no es perdrà mai i de fet, malgrat que hi hagin irromput tots els dispositius electrònics, cada vegada es llegeix més. A Catalunya hi ha una gran varietat d'editorials petites i mitjanes independents. I aquesta diversitat és molt important també per la diferent cosmovisió de publicacions que representa. I hi ha una bona xarxa de biblioteques d'accés públic als llibres i això també s'ha de valorar, encara que sempre es pot ampliar, òbviament. Per entendre el món del llibre recomanem un llibre del Bernat Ruiz Domènech, que es diu *Desencadenats*, publicat per Edicions Saldonar, i que fa una proposta de com ha de ser el mercat del llibre independent. Fa una anàlisi de com funciona actualment i les problemàtiques que té. També hi fa una proposta d'augmentar la flexibilitat entre els diferents actors i per apostar pels projectes independents i no per les grans superfícies i els establiments que venen llibres i que no són llibreries i que boicotegen realment a les publicacions. I sobre els canvis creiem que sí, que calen canvis profunds en el sector i que després de l'anomenat Covid Capitalisme sí que haurem de pensar solucions i maneres d'arribar a les lectures que potser no passaran per la incentivació del consum cultural, doncs la gent sortirà més precària i amb menys recursos. Haurem de pensar altres propostes que fomentin el pensament crític i que ens permetin transformar aquest sistema econòmic injust.

En moments com aquests, què diferencia una llibreria convencional a una altra de cooperativa?

Doncs distingiria entre llibreries independents i llibreries convencionals. Perquè de fet les primeres compleixen gairebé tots els requisits o eixos similars de les llibreries cooperatives, com són la proximitat i la cooperació entre diferents projectes. Però quan parlem de llibreries independents i cooperatives parlem de llibreries que segueixen una filosofia de l'economia social i solidària i som llibreries que fem xarxa i intentem cooperar entre nosaltres, i la mostra són aquestes campanyes arran del Covid Capitalisme, aquestes xarxes de suport, a l'hora de fer manifestos, de pensar accions conjuntes i d'ajut i suport mutu. Les llibreries cooperatives independents també pensem en clau de comunitat i del bé comú, intentem no només defensar les demandes sectorials del món de la cultura, sinó obrir el focus i reclamar una renda bàsica per a tothom o la reducció dels lloguers per a tothom i fer quarantena, això sí, a grans transnacionals o empreses com Amazon i les empreses de l'Ibex 35. Seria això, llibreries que com altres cooperatives també posem les persones al centre, o l'ecologia i la justícia social sobre la taula. I finalment també, òbviament, les llibreries independents i cooperatives també tenim aquest component d'activisme cultural.

«A Catalunya hi ha una gran varietat d'editorials petites i mitjanes independents. I aquesta diversitat és molt important també per la diferent cosmovisió de publicacions que representa» Foto: Espai Contrabandos

Podríem dir que, davant les adversitats que poden suposar un daltabaix dins del mercat capitalista, el món cooperatiu pot ser més resilient que una activitat «tradicional»?

La resposta seria que sí, més resilient en tant que és una economia de proximitat i on controlem les nostres economies i on s'escurça la distància entre diferents actors. Un exemple molt clar s'està donant aquests dies amb el sistema alimentari i les productores locals. Que estan fent un esforç per repensar-se i arribar als públics perquè, a més, són béns essencials i estan enxarxant-se amb altres propostes i els barris, amb les xarxes de suport alimentari o amb exemples de segon grau. Iniciatives que permeten que la gent consumeixi alimentació el màxim de pròxima i ecològica possible. I no negarem que aquesta crisi pot fer tancar projectes, però d'altres en sortiran reforçats o es repensaran i aniran a enfortir allò que els permet seguir sostenint-se. Sobre resiliència, un exemple molt clar és aquest fons cooperatiu per l'emergència social i sanitària que s'ha creat. Ara mateix hi ha una campanya a Goteo per donar suport econòmic directe a 26 iniciatives solidàries d'aquests serveis essencials. Per tant, l'economia solidària ens permet ser més resilents perquè té en compte a tothom, té en compte a les baules més febles com són les treballadores domèstiques sense papers, com els maners, els missatgers o les persones migrades i això és quelcom que òbviament té un impacte positiu en la societat i que ens permet defensar una societat millor. L'Economia Social i Solidària, a part de generar activitat econòmica enfocada cap a les persones, també fa pressió perquè hi hagi un exercici dels drets reals, l'accés a la salut, a l'habitatge, a l'educació o a internet. Ahir, per exemple, van fer una xerrada feminista del col·lectiu Punt 6, on si deia que si internet ens ha de donar accés a la majoria dels drets, perquè no es garanteix una cosa tan bàsica com és l'accés a internet per a tothom.

Ara, en una època tan atípica, amb què us heu centrat des de Pol-len Edicions?

Estem en un moment de pausa, preparació i reflexió. Ens hem reduït la jornada significativament i

estem enxarxant-nos bàsicament amb altres actors independents i llibreries. Ara estem tancant projectes de mitjà i curt termini, i llarg també, així com fer revisió i correcció de llibres. Acabem de tancar una campanya d'un llibre que es diu *El futuro es local*, d'una autora que es diu Helena Norberg-Hodge, que el que pretén és fer una proposta de com relocalitzar l'economia. Creiem que és interessant fer una menció a aquesta oportunitat de recordar que tinguem economies més pròximes i més locals. I de cara a Sant Jordi donem suport a la campanya Sempre és 23 i també a la iniciativa de Sant Jordi Entre Totes, que la distribuïdora Virus Editorial està impulsant per proposar una compra pacient, desaccelerar el consum només per Sant Jordi i alhora, també, si algú vol comprar llibres, dir-li que se li lliuraran després del confinament. A més també donem suport a altres propostes com Desconfinem els llibres, Llegir en català, Llibreries Obertes o Libelista.

Sempre és 23 és una campanya recentment impulsada per diverses llibreries cooperatives, amb què es basa i per què ara?

És una campanya iniciada per 14 llibreries cooperatives que el que defensem és, bàsicament, que les llibreries hi som tot l'any i que per tant, Sant Jordi com a únic dia, evidencia un model cultural concentrat i centralitzat i això ens fa vulnerables. Per tant, la proposta és que pensem en clau de desestacionalitzar Sant Jordi i fer-nos més presents la resta de l'any. Això com a punt número 1. La segona és que volem fer xarxa, volem cooperar entre nosaltres i fer valdre que la manera de treballar tingui en compte un ecosistema cultural sostenible i arrelat al territori. I per últim ens visibilitzem com a llibreries cooperatives, en aquest cas hi som com a Espai Contrabandos i com a Pol-len també, però sobretot com a llibreria, i som llibreries que ens visibilitzem com a economia solidària.

L'Editorial Pol-len forma part de l'Espai Contrabandos, un projecte compartit amb diverses cooperatives. Què és i amb quina finalitat neix?

L'Espai Contrabandos som una llibreria que visualitza els esforços de les editorials independents per publicar pensament crític i diferents gèneres. Som projectes petits i mitjans, cooperatius o no, però que tots tenen en comú el pensament crític. Ara mateix som una quarantena d'editorials de Catalunya i l'Estat. Vam néixer arran de la proposta que va fer Pol-len Editorial, en els si de les assemblees de l'Associació Contrabandos, format per un grup d'editorials. Primer vam començar en un espai al Forat de la Vergonya, a la Ribera, a Barcelona. En aquell moment érem 17 editorials i ara en som 40. És un espai on es vol que hi passin moltes coses. L'any passat vam fer unes 100 activitats on van passar dues mil persones. Té un funcionament atípic, cada editorial paga una quota per sostenir l'espai i a canvi no ens quedem res per les vendes de les editorials, cap marge. Les editorials reben el 99% de la compra que fa una lectora. Treballem directament amb les editorials i per tant ens saltem l'intermediari de la distribuïdora. És un espai de visibilització i de difusió de títols de fons de les editorials. Perquè normalment en llibreries convencionals, parlo sobretot de grans magatzems i grans cadenes de llibreries, no hi és present el fons de les editorials, i menys d'aquestes editorials. El que fan els grans grups editorials és inundar el mercat, pagar per fer piles en establiments on es venen llibres i davant d'això, Contrabandos neix per visibilitzar i fer d'aparador de diferents segells editorials. És una iniciativa petita però que ara ja ha fet sis anys. Un espai que neix al marge del món del llibre i que ens fa repensar una mica el seu sistema de funcionament, de la cadena del llibre i dels diferents rols que hi ha i que aposta per una sensibilitat i flexibilitat i altres maneres d'entendre-ho.

La teva doble condició d'editora i llibretera et permet tenir una visió més integral de tot el sector? Preveus canvis importants a curt o mitjà termini?

Crec que portar els dos barrets és útil per comprendre les necessitats de cada un d'aquests actors, tenint en compte que sóc editora d'una editorial cooperativa petita i també que sóc llibretera. Però una llibretera curiosa també, en el sentit que estem en un projecte com és l'Espai Contrabandos. Això ens permet conèixer les necessitats i sí que crec que és un punt a favor per poder-te posar en la situació dels altres i no perdre mai de vista les autores, sense les quals no tindríem els llibres, però que se les ha d'acompanyar i cuidar. I tampoc oblidar-nos de les traductores, il·lustradores, dissenyadores i de la resta de persones que formen part dins de cada procés. Òbviament, els projectes són complexos però cal donar suport als projectes de proximitat,

com he dit al llarg de l'entrevista. Els projectes de barri, independents, on passen coses i que són alhora prescriptors que generen coneixement compartit. I sobre escenaris de futur, la veritat, jo puc tenir una percepció limitada des de la nostra visió, des del nostre projecte. Sí que, com hem apuntat, segurament hi haurà una forta contestació social després de la crisi del Covid Capitalisme, d'aquesta pandèmia, perquè hi ha una profunda crisi de les cures i per tant creiem que caldrà estar molt atentes. Que potser hi haurà un nou 15M ampliat i haurem d'estar preparades per publicar els textos que les lectores vulguin llegir i que les ajudi a entendre i comprendre el món i alhora, transformar-lo. Nosaltres estem elaborant possibles escenaris per poder contribuir a articular aquesta lluita global anticapitalista. Per uns lloguers més justos, per aquesta renda bàsica que abans deia o per un pla de xoc social. I estar molt atentes a què és el que hem de fer des del sector cultural també, que potser no serà incentivar el consum si estem més precàries però sí que posar a l'abast les lectures i els coneixements que ens donen les creadores.